

L. dz. WNI-SN/61

Obywatelka
Prof. dr Maria Gregorzewska
.....
..... WPW

Uprzejmie komunikuję, że dnia 16 lutego /czwartek/ br o godz. 10.00 w sali "Okrągłego Stołu" w Pałacu Staszica, Warszawa, Nowy Świat 72 - odbędzie się plenarne posiedzenie Wydziału I Nauk Społecznych Polskiej Akademii Nauk.

Na posiedzeniu tym zostanie wygłoszony przez prof. dr Bogdana Suchodolskiego referat sugerujący dyskusję n.t.

"Rola Polskiej Akademii Nauk w opracowaniu nowoczesnej koncepcji wykształcenia ogólnego".

Sekretariat Naukowy Wydziału I PAN uprzejmie prosi o wzięcie udziału w tym posiedzeniu.

Tęty referatu prof. dr B. Suchodolskiego - w załączeniu.

Załącznik

Sekretarz Wydziału I PAN
St. J. Wiercibó
/Prof. dr Stefan Żółkiewski/

Prof. Suchodolski:

Wzrost wiedzy oraz jej roli w kształceniu (ogólnym)
rola do kultury oraz kształcenia (rodz. ---)
Koncepcja wykształcenia ogólnego i 'opracowania' na nim
Wzrost kompetencji historycznej oraz innych (m.in. język, literatura i sztuka)
Kształcenie funkcjonalne oparte na wykształceniu ogólnym
Selekcja i motywacja treści wykształcenia ogólnego
pomocne przybliżenie i uproszczenie
pomocne w pogłębianiu (wyobraźnia i spr. myślowa) o kulturę humanistyczną (kompleks)
Integracja i motywacja
potrzeba wielopłaszczyznowego wykształcenia

potrzeby osobiste - potrzeb, Wzrostem osobistego stosunku do pracy
jakiegoś charakteru. Dla epoki jest to takie.

Restrukcje w sprawie trójwymiarowej w szkole

Jakże ma być program myślowy - ogólny (ogólny),
ponieważ w rzeczywistości jest to program, który jest ustalony
przez rzeczywiste specjalności.

prof. Kłusiewicz - Jakże będzie profil cel. i str. myślowy og.

Restrukcje w sprawie trójwymiarowej

by sprawa miała być tego myślowy.

Co to jest dyscyplina naukowa i w jakich warunkach (np. polska - nauki o człowieku)

prof. Jabłoński - Analiza propozycji i jej celów.

Wprowadzenie do typologii nauk (np. 1915 - realizacja. Nowe ujęcie, ujęcie
i ten sposób ujęcia, które nie ma 50, które ujęcie i ujęcie przez literaturę)

Wprowadzenie do typologii nauk (np. 1915 - realizacja. Nowe ujęcie, ujęcie
i ten sposób ujęcia, które nie ma 50, które ujęcie i ujęcie przez literaturę)

(a nie tam, tam), itp.

Wprowadzenie do typologii nauk

Na podstawie tym ostatnie wygłoszony przez

prof. dr Bogdan Suchobolskiego referat dotyczący dyskusji

o. f.

"Rola Polskiej Akademii Nauk w opracowaniu

nowoczesnej koncepcji wykształcenia ogólnego".

Sekretariat Naukowy Wydziału I PAN uprzejmie prosi

o wzięcie udziału w tym posiedzeniu.

Tędy referat prof. dr B. Suchobolskiego - w całości

Sekretariat Naukowy Wydziału I PAN

1951

(Prof. dr Stefan Świerczewski)

Bogdan Suchodolski

Noty do referatu p.t.

"Rola Polskiej Akademii Nauk w opracowaniu
nowoczesnej koncepcji wykształcenia ogólnego"
/w związku z seminaryjną referacją autorki/

1. Potocznie odróżnia się trzy szczeble wykształcenia:
podstawowy, średni i wyższy. To rozróżnienie nie jest
jednak precyzyjne ponieważ dwa pierwsze szczeble odnoszą się
do innego rodzaju wykształcenia niż trzeci. Trzeci natomiast
dotyczy wykształcenia wyspecjalizowanego, podczas gdy dwa
pierwsze odnoszą się bądź do wykształcenia wyspecjalizowanego
bądź do wykształcenia ogólnego. W dzisiejszych warunkach spo-
łecznych i przy dotychczasowej pojemności umysłu ludzkiego wy-
kształcenie średnie jest najwyższymi powszechnie dostępnym
szczeblem wykształcenia ogólnego, wielostopniowego.

2. To wykształcenie średnie ogólne osiągnięte jest przez
część młodzieży przed zdobyciem wykształcenia zawodo-
wego, przez część młodzieży podczas jej zawodowego kształce-
nia, a przez inną część młodzieży po uzyskaniu zawodowego
wykształcenia, pewna część nie osiąga go wcale. Różnice zachodzą
nie tylko w zakresie i wartości tego wykształcenia
średniego, jakie jest dostępne różnym grupom ludności. Postęp
społeczny narzuca coraz sprawniej, że upowszechnienie wykształ-
cenia ogólnego na szczeblu średnim staje się zasadniczym
wymogiem kulturalno-światłowej polityki; równocześnie jest ono
nieodzownym warunkiem w zakresie przygotowania kadr zawodowych.

62

które ze względu na postępy nauki i techniki muszą w coraz
 większym stopniu rozporządzać średnim wykształceniem ogólnym.
 Tak więc XIX był wiekiem walki o powszechność wykształcenia
 elementarnego i jednolitość systemu oświatowego na nim opar-
 tego, podczas naszej ery są epoką walki o powszechność
 i jednolitość wykształcenia na szczeblu średnim.

3. Realizacja tych postulatów jest w wielu względnach trud-
 na. Jedną z zasadniczych trudności jest sprzeczność wielka
 niejasność co do zakresu i charakteru wykształcenia ogólnego,
 którego odpowiednio potrzebują ludzie naszej epoki. Wykształ-
 cenie ogólne obciążone jest w pewnym stopniu tradycjami, które
 oczywiście w pewnym stopniu powinny być respektowane, ale
 które w wielu przypadkach utrudniają niezbędną modernizację
 pojęcia wykształcenia ogólnego i integrację jego treści.

4. Istnieje wiele szczegółowych problemów, które należa-
 łoby rozpatrzyć osobno, aby dojść do nowoczesnego
 sformułowania programu wykształcenia ogólnego na szczeblu śred-
 nim. W rozpatrywaniu tych problemów powinni wziąć udział różni
 specjaliści i właśnie dlatego zadanie to przekracza możliwości
 Wydziału i PAN staje się zadaniem wszystkich Wydziałów
 Akademii. Rozpatrzenie takie winno być przeprowadzone metoda-
 mi naukowej analizy sytuacji, w jakiej znajdują się rozwój
 ludzkiej cywilizacji i wynikające stąd zadania w zakresie wy-
 chowania ludzi. Będzie pokazywane, aby uniknąć tego, co można
 nazwać "marginalizacją funkcji specjalności", wyrażającą się bądź
 w przekonaniu, iż wszyscy powinni uczyć się tylko tej specyjal-
 ności, bądź też w przekonaniu, iż nasy nie są godne, aby się
 uczyć w ogóle nauki, ponieważ jest ona przeznaczona dla sztywnej
 służby. Wtedy też powstaje, aby uniknąć przekonania, iż naj-

lepszemu wykształceniu ogólnemu jest to, jakie uzyskało się samemu w dawnych latach szkolnych.

5. Zagadnienia do rozważenia wydają się następujące:

a/ czy wykształcenie ogólne jest tylko pewnym treningiem formalnym inteligencji, wrażliwości, gustu itd., czy też obejmuje również i określoną materialnie wiedzę, wartościową nie tylko jako materiał ćwiczeń, lecz jako składnik wykształcenia, i określone sprawności, które nie tylko ćwiczą funkcje, ale są realnie przydatne w życiu?

b/ jaki jest zakres i proporcje poszczególnych elementów wykształcenia ogólnego? Tradycyjne wykształcenie ogólne opierało się raczej na humanistyce, obecnie powstają problemy silniejszego uwzględnienia w wykształceniu ogólnym nauk matematyczno-przyrodniczych. Tradycyjne wykształcenie ogólne akcentowało przede wszystkim literaturę, podczas gdy obecnie - w związku z nowoczesnymi środkami upowszechniania muzyki i plastyki - powstaje problem czy i w jakiej mierze w zakres wykształcenia ogólnego ma wejść sztuka? Tradycyjne wykształcenie ogólne było raczej "książkowe" i oderwane od życia, dziś zarysowuje się konieczność uwzględnienia współczesnych zagadnień społecznych i techniki, jako szczególnie ważnych elementów nowoczesnego życia ludzi.

c/ Balsze pytania dotyczą sprawności, jakie powinny cechować ogólnie wykształconego obywatela; minęły już czasy, gdy śląano sprawności w zakresie konwersacji salonowej, czy na fortepianie i śpiewu od kobiet, a znajomość kodeksu honorowego od mężczyzn; nie jasne jest jakie sprawności powinno się dziś postulować: sprawności fizyczne /np. pływanie/, sprae-

ności w zakresie techniki /np. prowadzenie auta/ itd.? Czy ogólnie wykształcony człowiek powinien umieć naprawić telewizor czy też ma prawo ufać go specjalistom, podobnie jak specjalista oddaje troskę o własne zdrowie, chociaż też powinien rozumieć z higieny itd.? Czy ogólnie wykształcony człowiek powinien umieć pisać na maszynie, lub posługiwać się dyktafonem, czy też powinien się uczyć kaligrafii? Czy każdy musi umieć pilotować samolot pod rygorem cenzury, iż jest "analfabetą", lub też czy każdy musi umieć pracować na obrabiarce pod rygorem cenzury, iż nie jest nowoczesnym człowiekiem?

4/ Rozszerzenie wykształcenia ogólnego do nowo zakresy staje się przyczyną ostrego kryzysu wykształcenia, polegającego na przesadzeniu programów szkolnych. W związku z tym powstają pytania dotyczące selekcji materiału, który ma wejść w skład "wykształcenia ogólnego" nowoczesnego człowieka oraz pytania dotyczące najsprawniejszych metod kształcenia w tych warunkach i trudnych warunkach.

6. Jak w przeglądu tej problematyki wynika, zasadniczym zadaniem jest zespołowe opracowanie realnego programu wykształcenia ogólnego, programu który odpowiadałby w pełni potrzebom naszych czasów. W takim opracowaniu najważniejszą rzeczą byłaby selekcja i integracja materiału. Z pewnością nie jest możliwe uczestniczenie hasła Komenskiego, aby wszyscy wiedzieli wszystko o wszystkim, ale byłoby z pewnością pożyteczne, aby wszyscy śledzili możliwie jak najwięcej o wszystkim, co znacząco ważne.

7. W opracowywaniu programu wykształcenia ogólnego występują liczne trudności. Szczególnie poważne trudności stanowią zapewne na tle kontrowersji między specjalistycznym

punktem widzenia, wedle którego w skład ogólnego wykształcenia powinna wejść wprawdzie w mniejszym stopniu, ale w całości wiedza danej specjalności i punktem widzenia, który wymaga takiego doboru i układu wiadomości z danej dziedziny, któryby odpowiadał właśnie potrzebom ogólnego wykształcenia. Program wykształcenia ogólnego nie może być sumą odpowiednio zmniejszonych zajęć z poszczególnych dziedzin wiedzy, tak jak one są organizowane i uprawiane przez specjalistów. Byłoby to potraktowaniem rzeczywistości przez odwróconą lornetkę; wykształcenie ogólne powinno być potraktowaniem rzeczywistości właśnie za pomocą lornetki zbliżającej i powiększającej, a więc tym samym selekcyjnej wedle określonych zasad.

8. Na przykładzie humanistyki chciałbym pokazać nieco dokładniej niektóre kontrowersje. Wedle tradycyjnych przekonań w skład wykształcenia ogólnego powinien wchodzić kurs historii literatury. Można jednak postawić pytanie, czy znajomość historii literatury nie jest rzeczą potrzebną tylko specjalistom, podczas gdy w wykształceniu ogólnym i powszechnym powinno zależeć na ukształtowaniu głównie do literatury? Podobnie, czy potrzebną jest w wykształceniu ogólnym znajomość całego procesu historycznego rozwoju kultury, czy też powinno zależeć tylko na ogólnym historycznym charakterze cywilizacji? Albo wręcz: czy i w jakim zakresie na się wymagać uwzględnienie znajomości historii i kultury narodów Afryki i Azji, a których dalszemu rozwojowi żądamy nas coraz bardziej?

9. Jak widzieć w tych pytaniach, przygotowanie nowoczesnego programu wykształcenia ogólnego jest trudnym zadaniem. W istocie rzeczy jest to rozwiązywanie problemu integracji cywilizacji i cywilizacji ze względu na potrzeby ludzi i narodu, jakie mogą być stawiane w zakresie uczestniczenia w tej cywilizacji i cywilizacji i jej dalszego rozwoju.

